

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Dr. Lukinich Imre a Magyar Bibliophil Társaság alelnöke. A M. Bibliophil Társaság ez évi október hó 30-án megtartott évi rendes közgyűlésén az év folyamán elhunyt dr. FERENCZI Zoltán helyébe dr. LUKINICH Imre egyetemi ny. r. tanárt, a M. Nemzeti Múzeum Orsz. Széchényi-Könyvtárának igazgatóját választotta meg a Társaság alelnökévé.

Új önkéntes gyakornok az Orsz. Széchényi-Könyvtárban. A Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója dr. HALÁSZ Gábort 1927 nov. 25-től kezdődőleg a M. Nemz. Múzeumnál önkéntes gyakornoki minőségben alkalmazta és szolgálat-tételre az Orsz. Széchényi-Könyvtárhoz osztotta be.

A Kir. Magyar. Egyetemi Nyomda jubiláris kiállítása. A negyedfélszáz éves fennállását ünneplő Egyetemi Nyomda a M. Nemzeti Múzeum épületében nagyszabású kiállítást rendezett abból a gazdag és értékes anyagból, amely e nyomda sajtója alól került ki. A kiállítás november 13-án nyílt meg és az év végéig tartott. Rendezésében résztvett az Orsz. Széchényi-Könyvtár több szak-tisztviselője is, minthogy a kiállított anyag jelentékeny részét a mi gyűjtemé-nyeink szolgáltatták. Egyedül a Régi Magyar Könyvtár csoportunk 286 kiad-vánnyal, 95 magyar- és 191 latinnyelvű könyvvel szerepelt a kiállításon. Az ünnepi alkalomból az Egyetemi Nyomda megíratta és díszműben megjelen-tette a maga háromszázötven éves történetét is. E kiadvány ismertetésére leg-közelebb részletesen visszatérünk.

A Nemzeti Múzeum részvétele a frankfurti zenei kiállításon. Frankfurt a. M. Vásári Hivatala (= Messamt) elhatározta volt, hogy az ő évek óta szo-kásban lévő gazdasági természetű kiállításainak eredményes sorozatát egy művészeti kiállítással fogja megszakítani. Miután a zenekiállítás fogalmának megjelölésére e szóösszetétel nem alkalmas, de meg a tervet nem is fedi, az 1927. év nyarán a Frankfurteri Vásár csarnokaiban, hangversenytermeiben és parkjában rendezendő kiállítást, hangversenysorozatokat és ünnepélyeket a Vásári Hivatal e névben foglalta össze: A zene a népek életében. Nemzetközi kiállítás.

Úgy a kiállítást, mint a hangversenyek tömegét amerikai méretűvé tették. Miután sikerült a volt ellenséges államok részvételét megszerezni, biztosítva volt a kiállítás nemzetközi jellege és súlya.

Magyarországot is meghívták. Nekünk pedig ily nemzetközi kiállításon részt kellett vennünk. Természetes, hogy hazai szokás szerint, az utolsó napok-ban határoztuk el erre magunkat. Május 14-én dr. MESZLÉNYI Róbert zene-művészeti főiskolai tanár felkereste a M. N. Múzeum Zenei Osztályát, közölte a meghívás tényét s utalván a megnyitás közeli időpontjára, kijelentette, hogy a Zeneművészeti Főiskola az ezidei genévei Zenei Kiállításon szerepelt anyagával

részt óhajt venni s miután hivatalos elfoglaltsága miatt nincs érkezése ennek az ügynek lebonyolítására, az anyagot átadná a M. N. Múzeumnak: vinné ki saját anyagával a kiállításra. A Múzeum Zenei Osztályának álláspontja — felsőbb-ségi jóváhagyást feltételezve — az volt, hogy a frankfurti kiállításon részt kell vennie, de hogy e nemzetközi vetélkedésben Magyarország méltóképpen jelenhessék meg, szükséges, hogy abban minél több hazai intézet vegyen részt. Ily értelmű előterjesztést tett s tekintve, hogy a frankfurti Vásári Hivatal a magyarországi anyag kiszállításának s felállítási költségeinek fedezését magára vállalta s hogy 100 m²-nyi területű helyiséget díjmentesen bocsátott rendelkezésünkre, dr. HÓMAN Bálint főigazgató sürgős javaslatára dr. gróf KLEBELSBERG Kuno miniszter a kiállításon való részvételre az engedélyt május 20-án megadta. A kiállításon való részvételre, a rendelkezésre álló igen rövid idő dacára, sikerült a következőket megnyerni: M. N. Múzeumi Könyvtár, Történelmi Osztály, Történelmi Képcsarnok, Egyetemi Könyvtár, Zeneművészeti Főiskola, Nemzeti Zenede, Operaház, Filharmoniai Társulat, Ernst Múzeum, Rózsavölgyi és Társa cég. A kiválasztott és lajstromba foglalt anyag május 28-án indított utnak, június 5-én érkezett Frankfurtba, 6-án kicsomagoltatott s így a magyar csoport az elsőik között volt, kik a felállítással elkészültek. Az ünnepélyes megnyitás június 11-én fényes keretek között folyt le.

A magyar csoport célja volt a *városi zene kultúrájának bemutatása*, a külföld már amúgy is feltéve lévén a magyarság fogalmával kapcsolatban örökké s feleslegesen hangsúlyozott villogó ruhadarab, paprika, tilinkó és betyár romantikával.

Emlékeinket egy-egy tárlóban gondolatköröknek megfelelően csoportosítva állítottuk ki. Nevezetesen: Mutatvány a XVI—XVIII-ik század énekes könyveiből, elméleti munkáiból (TINÓDI, MONETARI, NÁRAY, MARÓTHY, PRAY); BEETHOVEN Magyarországon (a pesti Városi Színház első előadásának színlapja 1812, a *Fidelio* első előadásának színlapja 1816, a *König Stephan* és a *Ruinen von Aihen* pesti kiadása szövegkönyve 1812, e művekből egykorú nyomtatott hangjegyek, BEETHOVEN kéziratok); a RÁKÓCZI induló (RÁKÓCZI nóta, SCHOLL-DECRET: *Beliebter Marsch*, BERLIOZ *Rákóczy*-jának eredeti vezérkönyve, ERKEL és LISZT féle kiadások, LISZT kéziratok.); LISZT kéziratok és levelek (*Faust szimfónia* vezérkönyve, *Ave Maria*, *Benedictus*, magyar vonatkozású eredeti levelek); a zeneakadémiai tanárok szerzeményei (MIHALOVICH, HUBAY, VOLKMANN, BUTTYKAY, SIKLÓS, KODÁLY, BARTÓK); a XVIII—XIX ik század mesgyéjéről való nyomtatott és írott hangjegyek; ERKEL Ferenc (eredeti kéziratok); az opera és ballet fejlődése XIX. század második felében (MOSONYI, SÁROSY, LEHÁR, ELBERT, SZENDY, SZABADOS, MADER, RADNAI, WEINER, POLDINI, GOLDMARK, FARKAS, BUTTYKAY); a Filharmoniai Társulat működése (eredeti kéziratok, levelek). Ezekon kívül tárgyi emlékek. A terem közepén a Broadwood and Sons-féle BEETHOVEN zongora állott, amely az egész kiállítás egyik legáhitatosabban szemlélt darabja volt. A bejárattal szemközti dobogón LISZT ereklyék, zongorák, írósztal. A falon LISZT arcképek THAN-tól, LENBACH-tól és KAULBACH-tól. LISZT emlékének a magyarországi kiállítás joggal biztosított uralkodó szerepet. A többi falat LAVOTTA, JOACHIM, RICHTER, ZICHY Géza, a Zeneakadémia igazgatói és tanárainak, a Filharmonia Társulat elnök-karnagyainak képei díszítették.

A rendelkezésre álló terület azonban kicsinek bizonyult s a PETŐFI verseknek s főleg a *Talpra magyarnak* szép tárlója, valamint az újkori zeneszerzőink kéziratának magunkkal vitt sorozata, továbbá a modern nyomtatott hangjegyek csoportja már nem kerülhetett kiállításra.

Az egész kiállításról egy hatalmas VIII, 340 lapos és 49 műmelléklettel ékes 8 r. lajstrom jelent meg dr. Kathi MEYER szerkesztésében, amely összefoglalta az egyes csoportok (országok) vezetőitől bekért catalogue raisonnéjának szövegét. Sajnos a «raisonné» rész — alighanem az egyöntetűség kedvéért — a szerkesztő részéről önhatalmúlag megcsonkított vagy töröltetett, ami — a meg nem említett és meg nem kért szerzők részéről — kisebb-nagyobb méltatlankodással fogadtatt.

Isoz K.

A vatikáni könyvtár új katalógusa. Amikor XIII. LEO pápa 1882-ben a vatikáni levéltárat és kéziratgyűjteményt az egész világ tudósai előtt megnyitotta, ugyanakkor a kutatás megkönnyítésére egy segédkönyvtárat is állított fel. Ez a gyűjtemény azóta részint vásárlás, de különösen ajándékozás folytán rendkívüli mértékben gyarapodott, aminek aztán két következménye mutatkozott. Az egyik, hogy a rendelkezésre álló nyolc hatalmas terem teljesen szűknek bizonyult az új gyarapodás befogadására, amiért a könyvtár vezetősége az újabb gyűjtemények egy részét kénytelen megfelelő hely híján raktárilag kezelni. Ebből pedig természetesen következik, hogy a gyarapodás katalógizálása is mindig huzamosabb késedelmet szenved. Maga katalógus rendszere, a szakkatalógus csoportjainak felállítása pedig, tökéletesen megfelelt egy segédkönyvtár céljainak, de a könyvtár hatalmassá bővült keretei egy új katalógus készítését feltétlenül szükségessé tették.

A jelenleg uralkodó XI. Prus pápa, aki 1914—18 között a könyvtár prefektusa volt, tapasztalásból ismerte meg a könyvtár továbbfejlesztésének ezeket az akadályait. Ezért trónralépte óta állandóan foglalkozik a könyvtár kibővítésének és átszervezésének kérdésével. A helykérdés megoldására először az a terv merült fel, hogy a képtár részére, amelynek jelenlegi elhelyezése a világítási nehézségek miatt úgy sem teljesen megfelelő, új épületszárnyat emelnek a múzeumi bejáratától balra a vatikáni kertnek úgynevezett narancskertje felé, körülbelül azon a területen, ahol a jubileumi évben a missziós kiállítás állott. Ezt a tervet azonban, legalább is egyelőre eljuttették, mert a narancskertben tervezett építkezés a talaj geológiai alakulata miatt rendkívüli költségeket igényelne. Hogy a helykérdést hogyan fogják majd véglegesen megoldani, arról még nincs döntés.

Ezzel szemben már most megkezdődik az újrakatalógizálásnak, hosszadalmas, több évre terjedő munkája. A könyvtár prefektusának, Msgr. Giovanni MERCATINAK idevonatkozó félhivatalos közlése szerint (*L'Osservatore Romano*, 1927 augusztus 18.) a munka több esztendő fog igénybe venni, amely idő alatt lehetséges lesz a helykérdés megoldása is. Az anyagi nehézségek elosztására pedig a CARNEGIE-alapítvány ajánlotta fel a könyvtárnak támogatását. A részletekre vonatkozólag most folynak a tárgyalások az alapítvány vezetősége és a vatikáni könyvtár megbízottai között, ennek részleteiről azonban még nem örtént közlés a nyilvánosság számára. Az átszervezésnél követendő elvek felől

is Msgr. MERCATI nagy általánosságban annyit mondott, hogy az új katalógus készítése természetesen a modern könyvtártudomány eredményeinek teljes felhasználásával fog majd megtörténni.

T. L.

Magyar írók művei a prágai városi könyvtárban. A prágai városi könyvtár most adta ki legújabb katalógusát, amely főleg csak az 1912—1924 évek között megjelent és beszerzett szépirodalmi műveket foglalja magában. (Előbb megjelent műveket csupán az esetben vettek föl, ha azok újra katalogizáltak.) Az új katalógus tehát csak a régieknek kiegészítője és kizárólag gyakorlati célokat szolgál. A gazdag anyagban aránylag elég sűrűn fordulnak elő magyar szerzőknek cseh nyelvre lefordított művei is. A magyar írók betűrendben a következők:

BÁRSONY István: *A királytigris* (1924). CSIKY Gergely: *Baldzs úr leányai* (1918). FARKAS Pál: *Az onyx-karperec* (1924). HELTAI Jenő: *Sir Thomas Dolsey lába* (1921). HERCZEG Ferenc: *A Gyurkovics-lányok* (1897); *Simon Zsuzsa* (1907); *Fent és lent* (1902); *A szép virágáruslány regénye* (2. kiad. 1917). JÓKAI Mór: *Fekete gyémántok* (1912); *Egy magyar nábob* (1913); *Kárpáthy Zoltán* (1913); *Rab Ráby* (1914); *A régi jó táblabírák* (1917); *Szegény gazdagok* (2. kiad. 1923); *Szeretve mind a vérpadig* (1913); *A löcsei fehérasszony* (1913); *Péter Péter*; *Erdély aranykora* (1914); *A névtelen vár* (2. kiad. 1924); *Az élet komédiásai* (1878); *Az új földesúr* (1885); *Az arany titokzatos országában* (Görögtűz; 1915 és 1922); *Az aranyember*. MÉRAY-HORVÁTH Károly: *Amerika cézárja* (1924); MIKSZÁTH Kálmán: *Szent Péter esernyője* (1908); *A tekintetes vármegye* (1886); *Tóti atyafiak* (tótul, 1904); *Szent Péter esernyője* (tótul, 1911); *Novellái* (1917). RÁKOSI Viktor: *Az oroszláncapdában* (humoreszkek, 1913).

Ezenkívül három kötettel van még képviselve a magyar származású angol írónd: ORCZY Emma báróné. (P. Gy.)

VÁLTOZÁSOK

a magyarországi nyomdáknál 1927 máj. 1-től 1927 okt. 31-ig.

Budapesten.

- Biró Miklós.* VII., Rózsa-u. 25.
****Bromberger Jakab.** VII., Wesselényi-u. 66.
Budapesti Irodalmi és Nyomdai R.-T. IV., Régi posta-u. 5.
****Csarni József és dr. Rózsa Elemérné.** VI., Próféta-u. 5/7.
****Özv. Durdik Károlyné.** VIII., Mária-u. 6.
Dus Márton. V., Arpád-u. 6.
****Fejér Jenő és Glatter Rezső.** VIII., Rákóczi-út 73.
Glatter Jenő. VIII., Rákóczi-út 73.
****Hedvig Sándor.** VII., Síp-u. 7.
Heinrich József. IV., Veres Pálné-u. 1.
Hirsch Lajos. V., Csanády-u. 3.
Hofherr-Schranitz-Clayton-Shuttleworth magyar gépgyári művek r.-t. VI., Vilmos császár-út 57.
****Kálmán György és Oszmann Elemér.** V., Vadász-u. 32.
Kelemen Jenő és Pál Ferenc. V., Bálvány-utca 16.
****Kellner Gyula Rikárd.** V., Csáky-u. 9.
Kellner Márkus. V., Katona József-u. 31.
****Kertész Lóránd.** V., Mária Valéria-u. 11.
Landesmann és társai közkereseti t. VIII., Népszínház-u. 26.
Nagel István. VI., Király-u. 86.
****Neufeld Dezső.** IV., Régi posta-u. 5.
Neszt Kálmán. IV., Eskütéri templombazár.
****Reicher Rezső.** II., Batthyány-u. 61.
Rudas Albert. IX., Ipar-u. 13.
****Schillinger Gyula.** V., Visegrádi-u. 2.
Schillinger Gyula és Plesz Gyula. V., Visegrádi-u. 2.
Strassmann-testvérek. V., Személynök-u. 25.
Varga és Weisz. V., Csáky-u. 18.
****Vig és Gertler.** VII., Szövetség-u. 2/c.
***Vig Sándor.** VII., Szövetség-u. 2/c.

Vidéken.

- Békés.* ****Rechnitz Jenő.**
Békéscsaba. Lichtenstein József.
Dombóvár. Moos Alajos.
Hódmezővásárhely. ****«Tiszavidék»** könyv- és műnyomda. (Cégtulajdonos: Hézsó Sándor)
Högyész. Engel József.
Kiskőrös. «Petőfi» könyvnyomda. (Cégtulajdonos: Takács Pál.)
Komárom. Hacker Dezső.
Makó. Nagy Gy. Ferenc és Buruss János.
Nagykanizsa. ****Zalai Károly.**
Nagykőrös. «Arany János» nyomdávalalat. (Cégtulajdonosok: Nagy Sándor és Elek.)
Pestszentlőrinc. «Viktória» könyvnyomda. (Cégtulajdonosok: Berger Ferenc és Jozsits Gyula.)
Szeghalom. «Kultura» nyomda. (Cégtulajdonos: Tóth Imre.)
Székesvárad. Schlesinger Gyula.
Tapolca. «Hungária» könyvnyomda. (Cégtulajdonos: Nagy József.)
Tolna. Rosenbaum Artur.
Újkécske. Luspay Gyula.

A két ******-gal jelzett nyomdák megszűntek; az egy *****-gal jelzett nyomdák változásról magánúton értesültünk.